

Asia: VN/14985/2022

Lausuntopyyntö kunnossapitolain toimivuusarviointi -raportista

Lausunnonantajan lausunto

1. Onko toimivuusarviointi mielestänne riittävän kattava? Jos ei, mitä arvioinnista on jäänyt puuttumaan ja millaisia lisäselvitystarpeita tunnistatte?

Toimivuusarvioinnissa on hyvin tunnistettu tämänhetkinen tilannekuva ja havaittu, että kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annettu laki (669/1978, kunnossapitolaki) on tarpeen päivittää vastamaan nykyisen ja tulevan toimintaympäristön tarpeita. Raportin laadintaa varten toteutettua tiedonkeruuta voidaan pitää riittävänä. Toimivuusarvioinnissa olisi ollut hyvä käsitellä hieman laajemmin toimintaympäristöjen eroavaisuuksia suurten kaupunkien ja pienten kuntien välillä.

2. Mitä mieltä olette toimivuusarvioinnin havainnoista liittyen katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitoa koskeviin säännöksiin (lain luvut 2 ja 3)?

Kaakkois-Suomen ELY-keskus pitää raportin havainnoita siitä, että kunnossapitolain säännökset ovat laadittu hyvin katu- ja autoliikennepainotteisiksi oikeina. Voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole huomioitu riittävästi kevyen liikenteen erityispiirteitä.

Raportissa on hyvin tunnistettu vastuunjaon epäselvyydet jalkakäytävien kunnossapitoon sekä tonttiliittymien auraukseen liittyen. Jalkakäytävien kunnossapitovastuun sekä tonttiliittymien aurauksivastuun siirtämistä kuntien hoidettavaksi voidaan pitää järkevänä ja samalla saadaan varmistettua yhtenäiset käytännöt läpi Suomen. Kuten raportissakin on todettu, kunnille tulee varmistaa riittävät resurssit kunnossapidon hoitamiseen, mikäli vastuut siirretään kokonaisuudessaan. Kustannusvaikutuksia arvioitaessa on syytä huomioida myös laadukkaammalla kunnossapidolla mahdollisesti saavutettavat säästöt yhteiskunnan eri osa-alueilla, esimerkiksi liukastumien vähentymisen takia.

Kunnossapitolain 5 §:ssä säädetyn tontinomistajan ilmoitusvastuun osalta toimivuusarvioinnissa tunnistettu haasteita. Kuten raportissakin on todettu, voidaan digitalisaation lisäämisellä vaikuttaa myös ilmoitusvelvollisuuden parempaan täyttämiseen. Mikäli kyseiseen ilmoittamiseen olisi jokin helppo sähköinen palvelukanava niin se voisi lisätä todennäköisesti ilmoitusten tekoa. Lisääntyneistä

ilmoituksista voisi olla myös mahdollisesti apua kunnossapidon suunnittelun näkökulmasta, vaikkakin helpon ilmoituskanavan käyttäminen tulee todennäköisesti myös lisäämään ns. turhia ilmoituksia.

Raportissa on hyvin tunnistettu haasteet liittyen kunnossapitolain 9 §:n mukaiseen puhtaanapidon tason määritelmään. Voimassa olevassa lainsäädännössä kunnille on annettu mahdollisuus antaa kunnossapitolain 14 §:n nojalla kuntakohtaisia määräyksiä. Määräykset voivat koskea vain 14 §:n 1 momentissa luetteloituja seikkoja. Jatkotyössä on syytä selvittää, voitaisiinko kyseisenlaisilla kuntakohtaisilla määräyksillä tarttua raportissa tunnistettuihin puhtaanapitoon liittyviin haasteisiin. Selvityksen kohteena tulisi olla myös se, tuleeko määräysten laadinta säätää pakolliseksi kunnissa, kuten tilanne on esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) mukaisen rakennusjärjestyksen osalta.

3. Mitä mieltä olette toimivuusarvioinnin havainnoista liittyen kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden sääntelyyn?

Kuten raportissa on esitetty, tulisi kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden sääntelyä tarkentaa. Lainsäädäntöön tulee ottaa mukaan riittävät keinot, joilla mahdollistetaan puuttuminen vastoin lakia, asetuksia ja annettuja määräyksiä tehtäviin töihin. Raportissa esitetty mahdollinen virhemaksu on yksi mahdollinen keino pyrkiä vähentämään ja ennalta estämään lainvastaisia toimia. Verkostojen osalta on kuitenkin tarpeen sääntelyssä säilyttää mahdollisimman joustovara, jotta esimerkiksi rikkoutumien korjaaminen olisi mahdollisimman joustavaa. Edellä mainittu seikka oli hyvin tuotu esiin raportissa.

Kuten toimivuusarvioinnissa on esitetty, olisi erittäin tärkeää, että kunnilla olisi mahdollisuus antaa kuntatason määräyksiä liittyen kaduilla ja yleisillä alueilla tehtäviin töihin. Jatkovalmistelussa voisi olla syytä tarkastella, että voitaisiinko edellä mainitut määräykset sisällyttää kunnossa- ja puhtaanapidosta mahdollisesti annettavaan kuntakohtaiseen määräykseen. Kunnossa- ja puhtaanapitovelvollisuuksien valvonnan osalta on syytä selvittää, pystytäänkö esimerkiksi digitalisaatiota hyödyntämällä saavuttamaan nopeampaa reagointia laiminlyön-teihin.

Raportin havaintoa kunnossapitolain 16.2 §:n osalta Kaakkois-Suomen ELY-keskus pitää oikeansuuntaisena. Kyseistä valvontavelvollisuutta ei ole tarkoituksenmukaista jättää uudessa laissa ELY-keskukselle.

4. Mitä mieltä olette muista toimivuusarvioinnissa esitetyistä nykyisen lain kehittämistarpeista sekä esitetyistä kokonaan uusista sääntelytarpeista?

Kaakkois-Suomen ELY-keskus pitää raportissa esitettyjä johtopäätöksiä liittyen lain kehittämistarpeisiin oikeina. Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan koko laki tulisi kirjoittaa uudelleen, jotta se saataisiin vastaamaan paremmin nykyistä toimintaympäristöä. Uusien sääntelytarpeiden osalta voidaan todeta, että kunnille olisi saatava riittävät työkalut kadulla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden valvontaa varten. Lisäksi raportin kohdissa 2.3.7 ja 3.1.3 esitettyjä havaintoja eri lakien rajapintojen yhteensovittamisesta voidaan pitää erittäin oleellisena.

Alueidenkäyttölain ja kunnossapitolain yhteensovittaminen tulee olemaan erittäin tärkeässä roolissa tulevassa lainvalmistelussa, koska kuten raportissakin on tunnistettu, luodaan alueidenkäytön suunnittelulla myös peruslähtökohdat ja -ratkaisut kunnossapidon toteutukselle.

5. Onko teillä muita terveisiä tai palautetta lainvalmistelua varten?

Tulevassa lainsäädännössä tulisi huomioida kevyen liikenteen tarpeet nykyistä paremmin. Tämä tukisi osaltaan myös ilmastonmuutoksen torjuntaa, esimerkiksi vähentyneen yksityisautoilun myötä. Raportista on selkeästi havaittavissa, että talvikunnossapito aiheuttaa haasteita kunnissa. Lain jatkovalmistelussa on tärkeää pitää huoli sen yhteensovittamisesta alueidenkäyttölain uudistamisen kanssa. Esimerkiksi riittävien lumitilojen varaaminen ja hulevesien hallinnan reunaehtojen määrittäminen tiiviillä keskusta-alueella tapahtuu pääsääntöisesti kaavoituksen kautta. Lakien jatkovalmistelussa on syytä kiinnittää erityistä huomiota muuttavan ilmaston vaikutuksiin kunnossa- ja puhtaanapidon toteutukseen.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus esittää, että kunnossapitolain uudistamisen yhteydessä laista poistetaan ELY-keskukselle osoitettu 16.2 §:n mukainen hallintopakottehtävä. Kyseistä päätöksentekoa ei voida pitää tarkoituksenmukaisena osoittaa valtion viranomaiselle vaan se voitaisiin osoittaa esimerkiksi kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle.

Tuleva lainsäädäntö tulisi laatia mahdollisimman hyvin soveltuvaksi eri kokoisten kuntien tarpeisiin. Hallituksen esityksen laadinnassa olisi syytä huomioida, että pykälien yksityiskohtaiset perustelut kirjoitetaan mahdollisimman selkeästi ja, että niistä tulisi lainsäätäjän tavoite mahdollisimman selkeästi esiin. Selkeillä perusteluilla on myös erittäin suuri arvo tulkintatilanteissa lainkäyttäjien näkökulmasta.

Manninen Mikko
Kaakkois-Suomen ELY